

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at beskytte vidner. Vidners retsstilling foreslås styrket dels gennem et særligt strafferetligt værn, dels ved at der i ganske særlige tilfælde kan ske hemmeligholdelse af vidnets identitet over for tiltalte, ligesom det foreliggende forslag indeholder en ny bestemmelse vedrørende tidspunktet for gengivelsen af et vidnes eller en medtiltaltes forklaring.

Lovforslaget er samtidig med fremsættelsen sendt til høring hos de berørte myndigheder og organisationer.

1.1. Den strafferetlige beskyttelse af vidner.

Den strafferetlige beskyttelse af vidner har ikke hidtil været udtrykt i én samlet lovbestemmelse, men beroet på en henførelse af det konkrete sagsforhold til reglerne i straffeloven, f.eks. om vold, ulovlig tvang og trusler.

Forslaget går ud på at indsætte en særlig bestemmelse i straffeloven med en kvalificeret beskyttelse af et vidne i en straffesag eller i en civil sag, herunder vidnets nærmeste i form af en strafferamme på indtil 6 års fængsel. Forslaget tilsigter samtidig at beskytte medgerningsmænd, der ofte – i større eller mindre omfang – afgiver forklaring også om andres andel i overtrædelser.

Den nye bestemmelse med en særlig strafferetlig beskyttelse for så vidt angår vidner foreslås indsat som § 123 i straffeloven.

1.2. Retsplejelovens beskyttelsesregler for vidner.

Lovforslaget har endvidere til formål at muliggøre, at et vidnes identitet i ganske særlige tilfælde kan hemmeligholdes for den tiltalte.

Efter forslaget gives der domstolene mulighed for efter en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag at bestemme, at et vidnes navn, stilling og bopæl skal hemmeligholdes for den tiltalte. Det er en betingelse for hemmeligholdelse, at det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, at

tiltalte kender vidnets identitet, og herudover, at afgørende hensyn til vidnet gør hemmeligholdelse påkrævet. Retten kan i forbindelse hermed yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retssalen under vidnets forklaring, hvis der er grund til at tro, at tiltalte eller dennes nærmeste ellers vil blive udsat for alvorlig fare.

De foreslåede regler indebærer ikke nogen begrænsning i den tiltaltes adgang til at få kendskab til de vidneforklaringer, som afgives i sagen mod ham. Der sker således ingen ændring i den gældende bestemmelse om, at tiltalte har et ubetinget krav på at få kendskab til indholdet af de vidneforklaringer, der er afgivet i hans fravær. Efter forslaget er det således alene kendskab til vidnets identitet og udseende, der kan forholdes den tiltalte.

De foreslåede regler vil kunne anvendes, hvor der er tale om såkaldt »tilfældige« vidner, dvs. personer, som tiltalte ikke kender i forvejen, og som ved en ren tilfældighed overværer eller bliver offer for en forbrydelse. I disse tilfælde vil det nemlig kun helt undtagelsesvist have betydning for tiltaltes forsvar at kende den pågældende persons identitet.

Retten bestemmelse om hemmeligholdelse af et vidnes identitet berører efter forslaget ikke forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring samt stille spørgsmål til vidnet og til herigennem at få fuldt kendskab til vidnets identitet.

Endelig foreslås det som en yderligere retssikkerhedsgaranti, at rettens afgørelse om hemmeligholdelse af et vidnes identitet kan påkæres, også under domsforhandlingen.

2. Gældende ret.

2.1. Den strafferetlige beskyttelse af vidner.

I almindelighed har et vidne pligt til at afgive vidneforklaring i retten, jf. retsplejelovens § 168, og nægter vidnet at afgive forklaring, har retten efter retsplejelovens § 178 mulighed for at benytte forskellige tvangsmidler med henblik på at formå vidnet til at afgive forklaring.

Reglerne om vidnepligt modificeres bl.a. af vidnefritagelsesreglen i retsplejelovens § 171, hvorefter